

stranka je tista, ktera hoče, da podlaga Avstrijskega bitja bilo bi nezadovoljstvo večine narodov. Jaz pa rečem, da tisti, kateri so zoper zadovoljstvo Avstrije in za oktroiranje ustave, so pogrebci Avstrije, ker širijo pangermanizem in panslavizem. Ako bode narode slovanske zmirom teptali, bodo morali tudi oni gledati kam drugam. Nikdar še niso Slovenci kaj tacega v zboru rekli, kakor so Nemci po Kaisersfeldu v Gradci. Tudi v tem zboru smo slišali od une stranke „deutsch bis zur Adria!“ (Dežman: pa v drugem smislu! Veselost.) Nikoli ne! Gospod Kromer je to rekel, in ako hočete, gremo v stenografični zapisnik gledat! (Veselost.) Kaisersfeld je rekel, da mu je Avstrija le toliko časa spomina vredna, dokler Nemci prevladujejo, pa recite g. Dežman, da ni res! (Gromovita pohvala in smeh.)

Očital nam je dr. Kaltenegger, da mi ignoriramo dva patenta. Vprašam, zakaj pa on druga dva patenta hoče ignorirati? Oktobersko diplomu in septemberski manifest je isto tako podpisal presvitli cesar, kakor februarški patent in decembersko ustavo. Torej imata isto veljavnost. Ravno to škoduje, kar je že poprej rekel g. dr. Kaltenegger „das Rechtsbewusstsein wird verwirrt“. Danes tako, jutri tako, — najpoprej oktoberska diploma, potem februarpatent, zdaj septembermanifest, zdaj spet drugače. To ne velja! Narodi se nimajo ničesar držati, in zarad tega je enkrat za vselej treba stalnega preustroja. Mir bi se bil že povrnil, ako bi se bilo postopalo po septembrskem manifestu, in danes bi bilo vse v Avstriji vredjeno, ter ne bi treba bilo takih adresnih debat.

Gosp. dr. Kaltenegger je rekel, da mi segamo nazaj na pragmatično sankcijo. To ni nikjer v adresi rečeno, rečeno je le: po poti pragmatične sankcije; ravno tako naj bi se zdaj postopalo, kakor se je delalo, da se je pragmatična sankcija vresničila. Vprašanja so došla na deželne zastope po pismu cesarjevem, in po taci pogodbah je pragmatična sankcija postala. Na isti način hoče adresa, da bi se po poti pragmatične sankcije deželni zbori vprašali, kako je treba stalno Avstrijo vrediti.

Gospod dr. Kaltenegger je rekel „Verfassungssistierung unseligen Andenkens!“ Gospoda, da je takrat se morala ustava sistirati, čisto je naravno, ker ni drugače mogoče bilo. Februarški patent je bil veljaven na papirju tudi za Hrvate in Magjare. Toraj februarške ustave po ustavnem potu ni bilo mogoče odpraviti drugače, kakor sistirati jo.

Gospod dr. Kaltenegger je rekel, da smo dobili koncesijo za železnico. To je koristno. Al državi je bilo na tej železnici še več ležeče, in naš narod nikdar ne bode prodajal svojih pravic za lečo kake železnice na Gorenskem, kajti ona je koristna celej državi. Naša vlada hoče davkov imeti, jih tudi zmerom povikšuje po stari navadi, tedaj mora tudi povikšati blagostanje; to je tisti vir, iz ktere ga bode ravno cepila davek; povekšati pa mora blagostanje, ker sicer po zdravi ekonomiji davkov povikšati ne more. Blagostanje se pa s tem povikšuje, da se sredstva za komunikacijo in loži promet množijo. Do zdaj še tako čisto nič za naše narodne pravice storila ni. (Dobro!)

Gospod dr. Kaltenegger je rekel, da so naši poslanci, ki smo jih izvolili na Dunaj, britke skušnje imeli. Da so britke skušnje imeli, res je; vsaka beseda bi bila o tem odveč. Tam so se morali boriti za vsak košček pravice, slovenska žurnalistika jih je zeló, včasih morebiti po pravici, mlatila; kamor so se ozrli, so križev pot trpeli. (Veselost — Svetec prikimava.)

Čehom danes g. dr. Kaltenegger vso krivico daje, da se ni ta ideja vresničila, ker niso prišli v državni zbor. Al vprašanje je: kakošno pravico ima on, reči,

da morajo priti, ako se ta ustava ravno ne priklada njihovim historičnim in državnim pravicam?

Česki narod zmirom pravi Nemcem: mi Vam damo vse, kar hočete; na voljo Vam je dano, kakor hočete obravnavati svoje zadeve; mi se za to čisto nič ne brigamo, samo da nas v miru pustite.

Gospôda moja! poprej so zmirom povdarjali, na potu ustave „Verfassungsmässigkeit“, konstitucionalizma, ali v tem so ravno našo narodnost sleparili. Nobeden nas ne more za reakcijo biti. Mislim, da ni enega na celém slovenskem svetu, kateri bi to želel, ako si vresničenje narodnega prava želi. Samo to je, da rečemo, da nismo „de zemberverfassungsmässig“. (Pohvala.)

Gospod dr. Kaltenegger je vprašal: ktera bi bila tista slobodna pot (freie Bahn), po kateri bi bilo mogoče razvozljati državnopravni voz, v katerem so narodi zamotani živeli? Na to odgovorjam, da gotovo so bili deželni zbori pot naravna, od presvetlega cesarja samega v oktoberski diplomu za to razvozljanje naznačena.

Gospod dr. Kaltenegger je jako obžaloval, da se držimo nekega principa velike važnosti, principa narodnosti, da je to princip, kateri je obžalovati. Al samo takrat je tako, kedar protivni stranki ta princip ne koristi; če jim je pa na korist, takrat so pa gotovo tudi za to načelo. (Veselost.) Vzemimo si izgled iz Schleswig-Holsteina. Danci so imeli 400letno historično pravo, in ravno načelo narodnosti je bilo, da so se Holštajnci z Nemci združili; kajti ko bi ne bili sami zahtevali in zmirom zoper Dansko silo z vsemi močmi se ustavljali, bi se jim ne bilo to posrečilo, in glejte! noben Nemec jim ni tega zavoljo škodljivosti načela narodnosti branil. Kar je nemškemu narodu na korist, zahteva tudi slovenski narod za-se, in to izpeljano je v praksi princip narodnosti.

Al ravno jezik nas razlikuje in je dandanes pri preustrojenjih merodaven. Ko bi bili mi Nemci, gotovo bi radi šli v državni zbor; al to je ravno razlika, da smo Slovenci! Ogri sami na sebi so državo osnovali za-se po principu narodnosti, pa bi tudi šli z Nemci v državni zbor mogočno Avstrijo zidat, ko bi bili po jeziku Nemci. Ker pa slučajno magjarski jezik govorijo, hočejo za-se biti, v svoji državi živeti, in niso hoteli o združenji z Nemci v državnem zboru nič vedeti.

Princip narodnosti se povsod tam pojatljuje, kjer so eni gospodarili in kjer so drugi tlačeni bili. Pri nas še res dozda v praski ni obveljal; al ako Bog dade in sreča junaška, bode prej ali pozneje povsod zmagal, pri nas in v celi Evropi. (Gromovita pohvala.)

(Dalje prihodnjič.)

## Slovenci.

Spisal dr. Vinko Fereri Klun.

*Posvečeno veliki posestnikom kranjskim.*

Kaj zlodja! — bode zakričal marsikdo naših bralcev videvši napis „Slovenci; spisal dr. Vinko Fereri Klun“. Ali se je mož zopet spokoril in začel pisati na pravico Slovincem, ali pa bode udrihal po njih zato, da v eno mer spuščajo pšice po Savlu. Pomiri se, dragi čitatelj, ki to ali uno misliš, kajti nobeno ni pravo. Spis, ki ti ga priobčujemo v tem članku, izvira od leta 1857. in se nahaja v 3. delu „Ruske besede“, časopisa za slavenske in občne literarne interese. Kakor vredništvo tega časopisa piše, dobilo je ta članek iz Lichtensteiga (v Švajci kantona St. Galen) od ondotnega profesorja in ravnatelja učbenih zavodov dr. Vinka Ferera Kluna v nemškem rokopisu z napisom „die Slovenen. Ein Beitrag zur Kenntniss der Südslaven“. —

Po tem oznanilu ne bode noben čitatelj dvomil, kdo da je ta dr. Vinko Fereri Klun.

Ne bomo pa celega spisa iz ruskega predstavili v slovenski jezik, ampak le toliko, kolikor je treba, da se primeri politično mišljenje gosp. dr. Vinka F. Kluna iz leta 1857. v Švajci s političnim mišljenjem gosp. dr. Ceneta Kluna, c. kr. dvornega svetnika leta 1870. v Beču.

Poslušajmo tedaj, kako je oni doktor od leta 1857. svoje politično mišljenje v tem spisu razvil. Po tem bode vsak čitatelj sam sebi lahko primeru napravil, kajti sedanje politično mišljenje dr. Kl. je vsakemu znano. Kdor bi dvomil, da pričujoči prevod ni natančen po originalu, naj ga čita v „Ruskej besedi“. Evo ga!

„Koliko časa je še le od tega, kar so učeni trditelji v svojih skromnih kotih začeli delati preiskave o Slavjanih, skrivaje se, kakor puščavniki, in ne mislé niti na pohvalo niti na slavo? . . . . . Kolkó časa je od tega, da so v Evropi o Slavjanih še tako govorili, kakor da bi oni bili mongolska ali tatarska četa?“

„Pred 30 leti je jedva li kdo na Slavjane mislil, — pred 20 leti je malokdo o njih pisal, — pred 10 leti je malokdo nje razsojeval in preiskaval. A sedaj so se kar na enkrat v devetih mestih Evrope na vseučiliščih začela predavanja o Slavjanih. Čas je prišel; on sam daje znati o sebi, on sam obrača dejatelnost k temu, kar mu je potrebno. Vsak ne ugane, k čemu vse to pelje, vendar vsak gré za njim, čeravno proti želji svoji in počasi.“

„S temi pomenljivimi besedami slavnega Sreznevskega začenjam jaz svoj popis enega iz najmanj znanih slavjanskih plemen, kajti te mnogoobsegajoče besede izrazujejo to osnovno zrenie (nazor), na katero se tudi jaz opiram. Izobraženi svet je v poslednjem času na Slavjane posebno in to prav po pravici svojo pozornost obračal.“

„Posebno je literatura enega južnoslavjanskega kolena, in sicer junaško-sveža poezija viteškega plemena Srbov z njihovo smelo fantazijo, z močnimi oblikami in njihovim blagoglasečim jezikom postala, tako reči, občno dušno blago Evrope.“

„In resnica je! Slavjani, kateri večó polovico našega dela sveta v oblasti imajo, in kateri so na poprišče vse-svetske zgodovine z vso silo mladosti stopili, zaslužijo, posebno v sedanjem trenutku, pozornost celega izobraženega sveta. In naša dolžnost je z orožjem duhá si pridobiti in vzdržati tisto mesto, katero nam gré. Naša sveta dolžnost je, opovreči tiste grde laži, ki so jih naši vrage in nevedneži raztrosili, in kazati jim vso praznost njihovih napuhapolnih in nečimurnih fraz. Naše delo mora biti, pobijati predrzno razsojevanje „velemodrega profesorstva“ o Slavjanih, in pokazati prosto in jasno, kaj da smo in česa da mi hočemo. Če je Nemcu, Francozu, Angličanu dovoljeno, ponosno polagati na oltar človeštva svojo narodno zavest, kako da bi sami Slavjani tega prava ne imeli? Ako se mi brezstrastno in nepristransko, vendar pa z narodno ljubeznijo in narodnim ponosom, potrudimo druge narode z vsemi Slavjani seznaniti, — ako zavrremo napačne nazore gledé nas, ako razjasnimo krive misli in vzdignemo zagrinjalo, ki še marsiktera plemena zakriva, takrat izpolnimo mi še le svojo dolžnost in prižgemo svetilo, katero tujcu osveti vso neizmerno slavjansko zemljo, ki mu pomaga spoznati, ki ga uči ljubiti in čislati nas. Bati se tega svetila nam nikakor ni treba. Izučeni in spoznani Slavjan bode ena iz važnejših pridobitev našega veka. Mi zavojujemo sebi priznanje in ostanemo zmagovatelji.“

„To ravno je, kar je mene spodbodlo, da opisujem

v kratkih očrkah en del velike slavjanske porodice, namreč svoje rojake Slovence.“

Po številu prebivalcev in po prostoru, na katerem bivajo, ta del ni velik; al v zavesti svoje narodnosti, v svojih trdnih nadah in v eneržiji ga nobeden izmed njegovih soplemenikov ne prekosí. In ravno to so močni in plodotvorni faktorji v življenji narodov; o njihovem sodelovanji se slišijo tehtne besede: „Naša je prihodnost“!

„Sedaj prestopam k svoji nalogi“. —

## I.

V prvem oddelku naš „ljubeznjivi“ dr. Vinko Fereri Klun opisuje pokrajine dežel, ktere so po Slovencih zaselnjene. On jako vestno meje proti nemštvu zaznamuje in skoraj še natančnejše kakor se one na Kozlerjevem zemljovidu vidijo.

Potem pride tudi na sosede slovenskega naroda, namreč Italijane in Nemce. Pri tej priliki stavi sledečo opazko: „Posebno Slovincem, ki so od ene strani od Italijanov, od druge pa od Nemcev pritisnjeni, grozí velika nevarnost, da izgubé svojo narodnost, in v resnici se mora človek začuditi, da silovitost tolikih vekov skoraj nič ni dosegla; to pa je ravno bliščeči dokaz, kako živa da je v tukajšnjih Slavjanih narodna zavest“.

O številu Slovencev pravi sledeče:

„Število Slovencev znaša (po manjšej meri) do 1 milijon in 274.000 duš. Oni se razdelé po sledečem načinu: V Italiji 26.317, na Ogerskem (po manjši meri) 50.000, v Trstu, v Istriji in na otocih 179.779, na Goriškem 119.211, na Koroškem (po manjši meri) 96.000, na spodnjem Štajarji 363.000, v Kranji 418.000, v armadi 22.000, vseh skupaj 1 milijon in 274.307“.

„In tako je eden in isti narod razdrobljen med sedem različnih deželnih vlad! Ali je prišlo to od izvestnega načela: „divide et impera“, ali od zgodovinskih vzrokov, kakor dokazujejo nekteri jednostranski učenjaki, — za mene, kakor za etnografa, je to vse eno. V vsakem slučaju bi se moralo pri „preobrazovanji“ Avstrije na to pozorljivost obratiti. Ne bilo bi vsaj nobenega državnega razloga vnóvič potrditi to neugodno in krivično delenje (tako je leta 1857. govoril Švicar dr. Klun, — l. 1870. je sumičil Slovence ministerski svetnik Klun, da imajo ves drug program) in to tem manj, ker je na korist zedinjenja vseh Slovencev v eno politično skupino mnogo glasov govorilo, kateri so tako veljavni, da jih vlada sluša, in kateri dobro poznajo deželne potrebe. Ali se je dakle čuditi, da Slovenci, kateri so toliko vekov verno hranili svetinjo svoje narodnosti proti vsem javnim in tajnim poskušnjam jih spreobrniti, sebe čutijo zatirane in zatrte in da z zavistjo gledajo na srečne svoje soplemenike, katerim je že dano državno edinstvo. Res je, da se ničesa bilo ne bi bati za veliko idejo občnega državnega edinstva, če bi se ustanovila posebna provincija „Slovenija“. Šest vekov je dovolj dokazalo, da so se Slovenci vsigdar trdno in verno svojih domačih vladarjev držali. Po tem takem je razumljivo, zakaj da Slovenci zedinjenja želé, in da oni tega v Avstriji za nemogoče ne drže“.

(Konec prihodnjič.)

## Slovensko slovstvo.

\* Jezičnik ali pomenki o slovenskem pisanji. Spisal J. Marn. VI.—VIII. leto. V Ljubljani natisnil J. R. Milic 1868—1870. Dobiva se pri bukvarju Gerberju v Ljubljani; cena 16 pól debeli knjigi je 1 gold.

„sedanja ustava se ne dá izvršiti s svobodoljubnimi napravami“; — drugič, ko se govori o „svobodoljubnejši prenapredbi volilnega reda“ in na koncu, ko se reče: „naj se potem Vašega ces. in kralj. Veličanstva vladi skoraj posreči, da po poti pogodbe, ki je edino prava podlaga za stanovitne naprave, naredi živo zaželeni notranji mir, in da tako v državi, vsled tega utrjeni in močni, pripravi za vse njene narode enako prijetno stanovanjstvo svobode in blagostanja“.

To so tiste točke, ki izrekajo, da edina Avstrija brez svobodne osnove ni mogoča. Svobodna naj bode in to v duhu federalizma. Tudi o tem smo se na tanko izrazili, kako si mislimo prihodnjo Avstrijo. Skupne zadeve naj se po delegacijah opravljajo, da se tak državni zbor razvije, kateri bi v resnici zastopal vso Avstrijo, da bodo enkrat nehale tiste poskušnje snovati novo državo brez imena, kakor „Cislajthanien“ „die im Reichsrathe vertretenen Königreiche und Länder“ ali pa „die Königreiche und Länder der österreichisch-ungarischen Monarchie“. Pravega imena sedaj nimamo. Tisto ime, katero s posebno častjo izgovarjamo „Avstrija“, smo zgubili in imamo zdaj le še „die österreichisch-ungarische Monarchie“. (Živa pohvala.)

Vse pa, kar ni skupnega, naj se prepusti deželnim zborom, katerim se bode z največjo avtonomijo gotovo moč dala, da bodo boljše skrbeli, da svoje zadobijo, kakor je to mogoče v skupnem zboru v Beču. (Dobro, dobro!)

Meni je jako žal, da je čas tako kratek in želja se je izrekla od več strani, da bi se pred ko mogoče seja končala; vendar pa moram en par toček še omeniti, posebno to, kar je gosp. dr. Kaltenegger povedal, da je „unter Erbeben“ bral našo adresno, „und den Rechtsbruch, welcher darin enthalten ist“. Jaz bi vendar gospod dr. Kalteneggerja kot izvrstnega jurista vprašal, kje da je bil 1867. leta, ko je naš zbor rekel v svoji adresi, „da na 18. marca sklicani državni zbor za ustavni zbor ne more spoznati, ker niso vsa kraljestva in dežele cesarstva poklicana in poslana v ta zbor“. Ali je tistikrat gosp. dr. Kaltenegger tudi tako „vor dem Rechtsbruche erbebt“, kakor danes? Ali je to danes le zato, ker hočemo, da se enkrat odstrani vsako oktroiranje, ker hočemo, da si vsi narodi osnujejo po pogodbi novo ustavo? (Dobro!) Gosp. dr. Kaltenegger se je tudi sklicaval na to, da narodi so sprejeli to decembersko ustavo. Al jaz moram reči, da nove volitve, na ktere se je tudi gospod dr. Kaltenegger sklicaval, so pokazale, da to ni res, da ni enega naroda v Avstriji, kateri bi sedanjo ustavo za pravo spoznal. O českem, tirolskem, poljskem narodu je to sploh znano, za slovenski narod mi tu govorimo, in tudi drugi Nemci so to dejansko pokazali po svojih volitvah. Tako na Štajarskem, na gornjem in spodnjem Avstrijskem, v Vorarlbergu itd. Volitve so take, da so volilci kmečkih občin živ protest zoper sedanjo ustavo, in to je en del nemškega naroda (oho!), kar s posebnim veseljem nannjam, ker tudi ti hočejo v tistem duhu pravo pogodbo in novo ustavo.

Gospod dr. Kaltenegger je pa posebno zoper tisto točko, ktera zadene vero. Na to bodem kratek odgovor dal, pa jasen. Gospod dr. Kaltenegger vpraša, ali mar obžalujemo, da se je konkordat odstranil? O konkordatu ne bodem govoril, in povdarjam le to, da ne bodem pretresaval, ali je s konkordatom cerkev ali država več pridobila. Reči pa moram, da gotovo mi obžalujemo, da se je pogodba, sklenjena od dveh strani, enostransko vničila. Država, ki je bila vezana, te pogodbe se držati, bila bi jo morala tako vničiti, kakor jo je sklenila. O drugih konfesionalnih in cerkvenih

postavah obširno govoriti danes ni treba, ker se je lansko leto o tem na tanko govorilo in so bile jasno misli izrečene, ktere je tudi slavní zbor potrdil. Te postave nam v resnici ne bodo nič koristile, temuč nam bodo veliko škodo prinesle in že zdaj se kaže, da na priliko dobre šolske postave na Dunaji za vse kraljevine cesarstva izdelati, je nemogoče.

Jaz neham s tem, da željo izrečem, da bi se tudi nasprotniki zedinili z nami v tej adresi. V tej adresi je naš program izrečen, od tega ne moremo odstopiti, in tudi ne bodemo. To se nam zna zgoditi, da bodemo razpuščeni. Tudi vemo, da se je lansko leto naš deželni zbor zaključil le zarad tega. Vendar so misli te adrese misli in želje slovenskega ljudstva. Na tej podlagi vam podamo bratovsko roko, sprejmite jo in pridružite se nam, in gotovo bodemo za naprej edini, in z zedinjeno močjo delali na en cilj in konec. (Živa pohvala.) (Dal. prih.)

## Slovenci.

Spisal dr. Vinko Fereri Klun.

*Posvečeno vélikim posestnikom kranjskim.*

(Dalje.)

Iz omenjenih črtic je razvidno, da je Kranja v resnici predstavateljica Slovencev; v tej vojvodini jih živi največ, in oni so tudi manj zmešani s tujimi elementi. Iz 474.800 prebivalcev Kranje je 410.000 Slovencev, 17.000 sorodnih jim Hrvatov, 39.000 (?) Nemcev. (Opomba stavca: to bode malo preveč, kajti po naj-novejšem številjenji iznaša število Kočevarjev 26.000 duš, na Kranjskem se ne more 500 pravih Nemcev naštetí, kje tedaj je ostalih 13.000 Nemcev? vendar ne v Weissenfelsu?)

„In tako pride na 10.000 prebivalcev 9.189 (?) Slovencev in 811 (?) Nemcev. Iz tega sledi, da je Kranja po vsej sprevidljivosti slavjanska zemlja, kajti Nemci sestavljajo samo 10% (?) vsega prebivalstva. Nemci izključiteljno so samo v občini Weissenfels na koroški meji, potem pa še v vojvodstvu Kočevskem na Dolenskem, čegar prebivalci se držijo za potomce davno že preselivših se Frankov.“

„Druge nemške občine pa, tako nazvani jezični ostrovi, kakor na primer Sorica in Bitnje, kjer se je še za 150 let nemški govorilo, so se sedaj že popolnoma poslovenile. Slovenci obsedavajo 158 avstrijskih kvadratnih milj, Nemci 13, a Hrvati 2.“ —

(Potem dr. Klun popisuje precej obširno Kranjo in posebno Gorenško; al ta popis puščamo mi na stran.)

## II.

V drugem oddelku popisuje dr. Klun slovenski narod, ktereга na tri dele razdeluje.

Slušajmo, kaj pisatelj sam pravi.

„Jaz predstavljam Slovence v treh glavnih oddelih in sicer po mestu prebivanja.“

„Prvi oddelek — Slovenci v Kranji, — drugi oddelek — Slovenci v Štiriji, k katerim prištevam tudi koroške in ogerske Slovence, in tretji oddelek — Slovenci na Primorskem.“

„Jaz sem posebno zavoljo tega izbral tako deljenje, ker hočem pokazati, koliko sta imela in doslé še imata vpliva na Slavjane nemški in romanski element (življe). Okolnost ta naravska ravno ni tolažilna, vendar pa obstoji, in tem več potrebuje pozornosti, ker Slovenci so najmanjša in najbolj oddaljena vejica slavjanskega plemena, in zato njih nalog obstoji osobito v ohranjenji slavjanskih svobodnih načel in vigod (Errungenschaften) v političnih in narodnih razmerah. Spolnovaje ta nalog so se večkrat podvrgli težkim trpljenjem; vendar se pa ne enkrat ni posrečilo, da bi se bila zadušila njih narodna

zavest, akoravno so jim branili slovenski govoriti in so vsako še tako malovažno in nedolžno pojavljanje te narodne zavesti zatrli. Iz sto primerov, o katerih bodem govoril na drugem mestu, navedem tukaj samo jednega, kateri ima prav tesno zvezo z mojo nalogo“.

(Dalje prihodnjič.)

## Znanstvene stvari.

### Poročilo

#### o VI. občnem zboru slovenske Matice

v Ljubljani 1. decembra 1870. l.

Po sv. maši, katero so služili preč. stolni prošt g. dr. Pogačar v stolni cerkvi, se ob 9. uri dopoldne v čitalnični dvorani prične občni zbor, ki ga je vodil prvosednik dr. Costa z ljubljanskimi odborniki (gg. dr. Bleiweis, bar. Cois, Lésar, Marn, dr. Papež, dr. Pogačar, Praprotnik, dr. Razlag, Sovan, Šolar, Vavrū, dr. Vončina, dr. Zupanec) in vnanjimi (gg. dekan Kosar, Trstenjak, dr. Ulaga) vpričo mnogih častitih udov, ki so nekaj tudi iz Goriškega (dr. Tonkli, dr. Lavrič) prispeli, še več pa jih je pismeno poslalo volilne liste (volilnih listov skupaj je bilo 263) ter se tako vkljub poznemu zimskemu času vendar lepo število vdeleževalo 6. občnega zbora.

Prvosednik dr. Costa pozdravlja najprej pričujoče društvenike, ter omenivši izrednih okoliščin, ki so bile vzlasti politične in so zadevale več ali manj vse Slovence, ki niso dopustile, da bi se bil po pravilih občni zbor sklical poletniški čas, in spominjaje se slavnih dveh odbornikov, koja nam je po 5. občnem zboru pobrala nemila smrt, prvega Matičinega predsednika, ljubljenca slovenskega naroda, dr. Lovro Toman, in marljivega, po slovstvenih delih svojih slovečega prof. Ant. Janežiča, katerih spomin bode živel, dokler živi narod slovenski, povabi občni zbor, da hvalno časti tudi njun spomin, kar vstavši vsi storijo z vzklikom „večna jima pamet!“ — Razun tega omenja, kako hoče Matičin odbor še ji častiti, kar izvé občni zbor iz tajnikovega poročila, zakaj niso društvene knjige doslé še v rokah matičarjev, in daje hvalo neutrudnemu tajniku, prof. Lésarju, kar zbor pripozna. Omenivši dr. L. Tomanovega darú naznanja, da je odbor sicer že zahvalo izrekel gospej Lujizi Tomanovi, vendar pa nasvetuje, naj jej še občna skupščina zahvalo naznani za velikodušni dar po dr. L. Tomanu ter objavlja odborov sklep, da si Matica pri domačem umetniku Franke-tu naroči dr. L. Tomanovo sliko v pravi njegovi velikosti. Občna skupščina odobri oba predloga.

Potem poroča tajnik prof. Lésar o delovanju odborov od 1. sept. 1869. do 1. dec. 1870. l. tako-le:

„Družbenikov je od V.—VI. občnega zbora Matici na novo pristopilo . . . . . 231  
med katerimi je ustanovnikov . . . . . 11  
Glavni knjigi je danes poslednja številka . . . 1864  
o lanskem občnem zboru bila jej je . . . . . 1633

od tod prirastek za . . . . . 231  
udov. V preteklih šestih letih jih je ali pomrlo ali odstop naznanilo 226, zato konečni spregled v poročilu kaže samo 1603 ude; pri sinočni, to je XVIII. odborovi seji pa je novih udov sprejetih bilo 31, danes toraj jih Matica šteje 1634.

Odbor se je bil sešel trikrat, in sicer: 1) 23. dec. 1869. l., k XVI. skupščini, 2) 1. avg. 1870. l. k XVII. skupščini, 3) 30. nov. 1870. l. k XVIII. skupščini, in danes koj po občnem zboru se snide v XIX. skupščino, da izvrši potrebne volitve in sklene o tajniku za prihodnje leto. — Mnogih sej raznih odsekov ne

bomo omenjali; zamolčati pa ne moremo slavní skupščini, da je previdnost Božja izmed odbornikov iz tega sveta poklicala dva moža, ki sta bila krepka stebra ne le Matici naši, ampak vsemu slovenskemu narodu, možá, ki jih gotovo na vse veke ne pozabi slovenska Klijona. Ta dva sta: marljiva in neutrudna čbelica, g. Anton Janežič, in izbuditelj, prvi predsednik in velikodušni dobrotnik Matice naše, gospod dr. Lovro Toman — On, ki je, kakor se bere na sprelepi diplomi, čast. Matičarjem podarjeni, 8. marcija 1863. leta pri tisučletni svečanosti v življenje poklical Matico z besedami: „Sveta Ciril in Metod sta pred 1000 leti položila temelj slovanskemu slovstvu, naj se ustanovi tedaj njima na večni spomin Matica slovenska za povzdigo slovenskega slovstva!“ Bog jima daj večni mir in pokoj!

Da Matica tudi v svojem imeniku še dolgo ohrani spomin njunima imenoma, zato je odbor sklenil, da na gosp. Janežičevo mesto za ustanovnika stopi njegov sin Evgen, na g. dr. Tomanovo pak njegova vdova gospá Lujiza. — (Dal prih.)

### Časnikarstvo jugoslavenko.

*Pravnik slovenski.* List za pravosodje, upravo in državoslovje. Izdaja in vreduje ga dr. J. R. Razlag v Ljubljani.

Časniki, da od tacihi ne govorimo, ki le od razporov in škandalov životarijo, se v obče ločijo v potrebne in nepotrebne, — dalje v take, ki nimajo vrednosti več, kedar smo jih prebrali, in v take, ki si jih moreš vezati dati v bukve, v katerih potem še leta in leta dobrih svetov in podukov najdeš. V to poslednjo vrsto spada naš „Pravnik slovenski“. V vsacem listu svojega prvega tečaja je dokazal to lepo. Kdor je dozdal ta list imel, prepričal se je sam, ki ga je prebiral; drugim, ki ga niso še imeli, naznanjali smo obseg vsacega lista, iz kojega so se lahko prepričali, da naše besede niso prazno hvalisanje. Dostaviti imamo danes le še obseg poslednjega lista, kateri je ta: „Dedno pravo. — Hudodelstvo težke telesne poškodbe. — Nekaj o mlinarski postavi in o tarifi za goveje meso. — Brez vdeležbe županijskega načelnika ne mogô započeti soseske niti pravde zaradi motjene posesti. — Samovoljno jemanje že podrtega lesa po upravičenih do gozdnih služnosti se ima za tatvino kaznovati. — Obrazec prošnje proti previsokim davščinam od služeb“.

Temu pa dodajamo iz istega lista še vabilo na naročbo za prihodnje leto, ki se glasi tako-le: „Z novim letom 1871. nastopi „Pravnik slovenski“ drugi tečaj. Obilna duševna podpora prvega slovenskega pravnškega lista in priznanje dosedanjih gg. naročnikov nam je spričevalo, da je koristen in potreben, ako resno hočemo, da jezik slovenski zadobi v javnem življenju tisto veljavo, katero že imajo vsi drugi razviti jeziki pri svojih domačih oblastnijah. „Pravnik“ se bode trudil, tudi za naprej širiti državoslovne znanosti, ktere so v ustavni državi potrebne za vsakega državljana, on bode razpravljal pravosodne in upravne zadeve, da postane glasilo izobraženih državljanov v obče ter domačih pravnikov in županov na poseb. Ker ne iščemo v tem početju gmotnega dobička, ampak smo zadovoljni, ako se le stroški naplačajo, je naročnina za „Pravnik“, ki bode tudi za naprej dvakrat na mesec vsaj dve tiskani pôli obsegal in navadno 1. in 15. dan izhajal, ta-le: za celo leto pri vredništvu prejeman 4 gold., za celo leto po pošti ali na dom pošiljan 4 gold. 20 kr., za pol ali četrt leta po razmeri, za slušatelje pravoslovja in učitelje narodnih šol pa samo polovica. — Naročevanje na vse časnike v našem cesarstvu je najceneje s poštnimi nakaznicami (Post-